

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 пара

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:

„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)

ADRESSE:

„Vjesnik“ Cetinje (Monténégro)

Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“
а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

Повјерење у успјех

Париски „Фигаро“ пише: Необично је занимљиво споменути и анализовати кретање јавног мњења у Француској од почетка рата. Имају двије јасно оцртане фазе. Наша прва офанзива, доста невјешто представљана у једном романтичном фељтонском тону, била је створила у почетку једно прекомјерно повјерење и чак неку врсту рђавог, разметљивог укуса у тумачењу догађаја.

Али, како се јавно мнијење брзо промјенило! Оно је одмах узело врло озбиљан и достојанствен тон и од тада прихватило тихи хероизам наших трупа и њених шефова. Оно је појмило да ће рат бити дугачак и тежак и унапријед прихватило све перипетије његове и не даје се занијети одушевљењем тако да га ни победа на Марни није потпуно раскривила. То је друга фаза кроз коју је прошло јавно мнијење и то је прошло без клонулости, без разочарања, без панике. Народни здрав разум се показао диван.

Сад улазимо у трећу фазу која је карактеристична по јасном повјерењу у успјех, које је у толико дубље што се ушло у душу полагано, сваког дана помало, са сваким комиником све веће, што је то повјерење задобивено посматрањем и размисљањем.

Заиста повјерење које ми имамо у успјех неће, прије коначне победе, експлодирати као у Њемачкој гдје сваке недјеље приређују илуминације, да би, ваљда, показали како Њемачка није при крају са електриком.

Ну, ипак, осјећа се сада да повјерење јача и расте. Заиста није могуће не примјетити у телеграму генерала Жофра, у писму Поенкареа, упућеном министру војном, поносне наговјештаје коначног успјеха. Ми бисмо ишли унаоч срцима кад у томе не бисмо налазили јаким разлога нашем повјерењу у успјех.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент г. генерал Н. Потанов, примио је ова званична саопштења:

Петроград, 7. децембра, у 11:15 у вече. На лијевој обали Висле, на фронту дуж ријека Бзуре и Равке, дошло је у току 6. децембра до читавог низа бојева, који су на неким тачкама попримили врло упоран карактер. Двије њемачке чете, које су прелазиле преко још не запаљеног моста на ријеци Бзури, код Дахова, напала је наша војска и потпуно их уништила. Претекло је од тих чета само 50 војника, који су заробљени. Било је бојева и у рејону Опочни.

У Галицији нема знатнијих промјена. На неколико мјеста ми смо прелазили у противнападе и том приликом заробили повише војника и митраљеза. У рејону Пшемисла Аустријанци су покушали са знатном снагом неколико испада, који су свршили за њих жалосно: нападнути са бока они су били одбачени уз велике губитке.

На кавкаском фронту није било значајнијих промјена.

Петроград, 8. децембра, у 11:10 прије подне. У млавском правцу непријатељ је одступио на фронт Лаутенбург—Најденбург.

На лијевој обали Висле нема промјена.

У Галицији је дефинитивно задржано аустријско наступанье. Дале операције наше војске развијају се врло повољно за нас. Једну аустријску дивизију, која је оперисала у Дукла кланцу, нагнала је наша војска бајонетом у бјегство, заробивши 10 официра и више од 1.000 војника. На бојишту је непријатељ оставио преко 500 љешева. Покушаји гарнизона у Пшемислу, да се пробije кроз наш фронт, коначно су одбијени: гарнизон је уз велике губитке бачен на саму линију утврђења.

На кавкаском фронту развијају се за нас успјешно бојеви са Турцима, који су концентрисали знатне снаге у Ванском правцу. Непријатељ је извео ноћни нападај на село Алазец, али је одбијен пошто је претрпио велике губитке.

Петроград, 10. децембра, у 1 сат по поноћи. На лијевој обали Висле, између њенога доњег тока и ријеке Пилице, дошло је 8. децембра до читавог низа упорних бојева, од којих се особито развио бој у рејону лијеве обале ријеке Пилице. Сви су нападаји Њемаца у опште одбијени уз њихове велике губитке, а само на неколико тачака наша је војска повукла се на исток, да би заузела боље положаје. У вријеме наших контра-напада Њемци су изгубили масу мртвих. Ми смо при том запленили 9 митраљеза.

Између Галиције и Пољске Висле нема знатнијих промјена, осим што су Аустријанци прелили близу ријеке Нилу. Извршивши противнапад, наша их је војска пригнала до саме ријеке, и тада се испред наших бајонета предало 18 официра и више од 1000 војника. Накнадно се утврђује да је и 6. децембра у бојевима заробљено 17 аустријских официра и до 1000 војника.

У Галицији наше се операције развијају врло успјешно. У близини Углице једна је аустријска дивизија изненада нападнута од нас, дала се у бјегство оставивши на бојишту преко 1.500 љешева. Исто су тако нагнати у бјегство и дјелови друге аустријске дивизије не далеко од Лоилова, пошто је на бојном пољу остављено око 500 непријатељских љешева. У том рејону Аустријанцима је под нашим наступањем заробљено много војника, 3 топа и неколико митраљеза. Сви њихови покушаји да пријеђу у наступање пропали су уз њихове огромне губитке.

На кавкаском фронту, у Ванском правцу, водили су се 7. децембра бојеви, који су се свршили поразом Турака и њиховим великим губитцима. Гонећи непријатеља ми смо запленили један велики топ са 500 метака.

У Сарикамшком правцу дошло је тек до незнатних окршаја.

Дневник

Општи положај на бојиштима. Оскудица вијести потоњих дана са бојишта свијех наших савезника могла је код необавјештених створити зебњу. На основу најновијих телеграфских извјештаја, које данас саопштавамо у листу, може се извести сасвијем повољан закључак о стању на бојиштима наших савезника. Одуговлачење операција даје повода ширењу бојажљиве нестрпљивости, којој нема ни мјеста

ни смисла, кад се зна, да се овај рат, највећи у Историји Свијета, не може нити ће се моћи тако лако и тако брзо завршити. Али, у крајњи резултат се више не може сумњати: *побједа савезника је обезбијеђена.*

Руска снага развијена је на једном фроту од 7—800 километара. На једној су страни према њој, једно уз друго два царства; на супротној, према Кавказу, треће царство.

Руси дају битке незапамћене и сатиру Њемце и Аустријанце, који у Пољској и Галицији ништа више не могу учинити. *Руска је офанзива успјешна.*

У Француској савезници су онамад предузели општу офанзиву против Њемаца. И ова је офанзива успјешна.

Енглези су рачистили мора од њемачких ратних лађа.

У Србији је аустријска војска претрпјела катастрофалан пораз. О њеној основној офанзиви за дуго времена не може бити ни говора. А дотле ко зна шта ће бити на сјеверном бојишту већ и од онако расклиматане Хабзбуршке Крпљавине.

Најмоћнији међу оближњим неутралним све се више рогуше против Њемачке и Аустрије.

И војнички и политички положај савезника према свему овоме је сасвијем повољан.

Аустријско службено саопштење о поразу у Србији. Бечки и немачки листови доносе ово службено саопштење о великом поразу аустријске војске у Србији:

„Наша офанзива, која је у југо-источном правцу од Дрине напредовала, ујутру је у југо-источном правцу Валеве на бројне нападнице (21) противника, те смо је услед тога морали не само да обуставимо, већ смо се нашли побуђени да учинимо опсежно повлачење наших бојних снага које су се кроз много недјеља бориле упорно и сјајно, али са великим губитцима.“

Али ове насупрот још стоји добитак Биограда (слаба утјеха!)

Општи положај, који је из тога проистекао, имаће за последицу нове оперативне одлуке и мјере, које морају да послуже у цијели потискивања непријатеља.“

Крупне капи зноја мора да су се котрљале са чела писцу овог саопштења. Тешко је у овако мало ријечи сабити читаву гомилу лажи да изгледају бар колико толико вјеродостојне. Зато је и додана ради утјехе она нова реченица, да на супрот опсежном повлачењу аустријске војске још стоји добитак Биограда! Саопштење је, на име, писано прије аустријског пораза код Биограда, у којем је Аустрија већ била поставила за управника једног чешког ренегата племића генерала грофа Хараха, рођака супруге Франца Фердинанда.

Друштво св. Владимира. Господин потпуковник *Ђорђе Палигорић*, члан Српске Војне Мисије на Цетињу, приложио је ове друштву на дан св. Николе, свога крсног имена, 30 динара, на чему му друштвена управа изјављује најтоплију благодарност.

Католици вароши Подгорице приликом својих Божићних Празника ујутули су истој друштву *Пери. 305. 35 пара (тристотине периера и тридесет и пет пара).*

Истичући са захвалношћу овај примјер братске пажње са стране наших суграђана католика, Управа Друштва сматра за радосну дужност изјавити свима прилагачима своју дубоку благодарност.

† **Милосава М. Радоњић.** Добра мати г. Ђорђе Радоњића, богословца, преселила се у вјечност 6. ов. мј. на један сахат послје подне и сјутра дан уз лијепо пратњу сахрањена на Цетињу.

Дунавски монитори

Бечка „Нова Сл. Преса“, доноси телеграм свога ратног дописника, у којем се опширно говори о пропасти монитора „Темеш“. Он је, вели се у томе извјештају, у уторак 29. јула у два часа и 20 минута изјутра испалио први метак на кабел који је био у вези са минама постављеним на земунском мосту и тиме отпочео велику историјску драму овога рата. „Самош“ и „Болрог“ вршили су службу у Дунаву; „Темеш“ је потонуо у Саву код Шапца и тек се сада диже из ње. Остала три монитора најмањи су од свих и у исто су вријеме најстарије лађе на Сави. Они су донесени онамо још прије рата и изабрани су за службу на Сави зато што имају најмању садржину тона и према томе најплоче газе воду.

Осталим већим мониторима спречавали су српски топови улазак у Саву. Њима је остало да врше само мале акције на Дунаву код Биограда. Наше су се трупе држале ондје у опште дефанзивно; сва ватра и срба Срба управљана је против монитора. Краљевић Ђорђе, још у вријеме кризе у години 1909, ковао је био планове како ће их уништити; овога пута обећао је награду од педесет динара на главу сваког аустријског матроза, а хиљаду динара „за официре швапске дереглије“. Али су ти чамци убрзо већ послје неколико недјеља нагнали Србе да их називају летећим ђаволима, што их се нијесу никако могли докопати и гуманим лађама, јер су пољске гранате одскакале од њих. С друге стране монитори су са својим топовима од 12 сантиметара и хаубицама према далеко тежој, добро покривеној и маскираној артиљерији на Калимердану и околним брдима, према једном непријатељу који је искусан у ратовању, који бриљантно пуца и који се скоро не види, у пуној свјетлости српских рефлектора на Дунаву лутали као пловни нишани. Оклоп (20—40 м. м.) и сувише је слаб, и не може се такмичити са појачаним позицијским батеријама модерног ратовања. Он се не смије појачавати, да се не би повећало гажење лађа; овог пута су се помагали тиме што су куполе хаубица појачавали импровизираним грудобраном. Катарка је и сувише ниска а да би се са ње могло посматрати и дјејство топова. Тек кад падну метци могло се од прилике констатовати одакле долази српска ватра. Мораће се промислити да ли нећемо послје рата поред нових монитора, морати градити и нове аутоматске батерије хаубица. У самом почетку на Биоград се није никако пуцало. Он је био проглашен за отворену варош, а осим тога је у околини било доста и других нишана. Срби нијесу радо пуцали ноћу, пошто су морали

штедети муницију. Напротив, монитори су могли, пошто су раније обдани преко авијатичара и на друге начине сазнали за српске положаје, отворати ватру против њих. Противник се опет штитио од штете не постављајући своје хаубице у групама, већ појединце и мијењајући своје положаје што чешће. Српска шрапнелска ватра била је без икаква дјejства: Једном је један шрапнел пробио оклоп „Бодрога“, побарао људе у куџи и остао пред лифтом за муницију. Ефект није био велики. Оклопи су добро издржавали поготке граната. Експлодирало је по примјеру торпеда и неколико погодака су били пали испод водине површине, и тада би вода улазила у мониторе, али никад није наносила никакве озбиљне штете. Једини „Самош“ имао је недаће: једна српска граната однијела је простор одређен за подофицире, али је рупа запущена и по том у Будимпешти у радионици бродова потпуно затворена. 19. септембра пошао је био „Бодрог“ за „Темешом“ пред Биоград. „Темеш“ се окренуо на запад (о том путовању биће још говора). „Бодрог“ је отпутовао у Панчево и бранио тамо један демонстративни пролазак наших трупа. Оне су имале да издрже кишу граната од стране српских батерија. Наша пјешадија уопште није узнемиравана. Два поготка, који су пали на наше бродове, остали су без икаквих последица. Наше је предузеће према томе најбоље успјело. Оно је, осим тога, постигло свој циљ и тиме што су ту задржаване јаке српске снаге. Под непрестаним бомбардовањем „Бодрог“ је ишао тамо амо док се није испуцао. Тада се јавио „Самош“ и замијенио га. „Самош“ је доцније још у два маха долазио пред Панчево. Прво кад се наслуђивао један прелазак Срба, а други пут да би разорио припремљени непријатељски материјал за подизање моста. 22 септембра наше су трупе морале се повући од Биограда, јер су одређене на друго мјесто.

Напријатељ то није требао да примијети. У једној патролској шалупи послан је један ђенералштабни капетан као парламентар у Биоград да тражи предају пријестолнице. Ултиматум је требао да истекне у шест сати увече и тада да се отпочне бомбардовање па, можда и јуриш. Та је пријетња имала дјejства. Ниједан српски војник није напустио свој положај у Биограду да иде за нашим трупама. Кад је био протекао рок монитори су у друштву са тешким хаубицама које су стајале на аустријској обали Саве отвориле ватру на Биоград и одржавали је цијелу ту ноћ. Тиме је био маскиран наш одлазак. Како је интензивно радила наша флотила у овоме рату, о томе даје подесну илустрацију једна забиљешка „Бодрогова“. Оба топа од 12 см. од конца јула па до данас испалила су 1300 метака, саме хаубице 200. Сваки топ носи обично собом по 100 граната и 100 шрапнела. До сад се рачунало са толиким потрошком у једној кампањи. Међутим, као што се види, већ до сад је потрошено тројином толико муниције. Флотила је налазила поприште свога главног рада вазда у Сави, гдје је дуж обале било српских утврђења и вазда живих нишана. Али мала вода преко љета дуго је ометала те намјераване експедиције. Могло се унапријед замишљати да пролазак поред Биограда неће бити лака ствар. Осим тога у Сави су биле понамјештане честе мине и при проласку испод земунског жељезничког моста лако су се могле озгобацити бомбе. Најзад се 19. септ., усудио био „Темеш“ на то предузеће под водством линијског по-

морског поручника Олафа Вулфа. Напријед је био послан један бродич за уклањање мина, који је у исто вријеме служио као авизо, те је топовима и машинским пушкама очистио био мост. Фактички се видјело како са њега бјеже поплашене прилике. Кад је лађица пролазила испод моста, горе на њему била је мртва тишина. Срби су били изненађени: они нијесу пуцали на незаштићену лађицу, они су све своје топове били обрнули на мониторе. Вода је била мала, несавремене мине Срба видјеле су се на површини. „Темеш“ је могао пловити уза Саву и откривати положаје Срба. 20. кад се хтио вратити нашао је пут у Дунав затворен новим тешкоћама, али вјештом крмом успио је да прође између мина. 28. септембра успио је нов пролазак у Саву, овога пута у пратњи шалупе Б. На „Темеш“ осула се била жестока ватра, а шалупу су погађали само поједини пушчани метци. Какав потпуни погодак био би за њу судбоносан. Он би могао довести до експлозије бензина у мотору. И са те војње „Темеш“ се вратио потпуно неповријеђен и читав. 23. октобра јавили су авијатичари да су Срби код Скеле спремили материјал за прелазак преко Саве. Монитор је упловио у Саву да уништи тај материјал. У три сата ноћу, на повратку, пошто је свршио свој посао, наишао је монитор на једну српску мину, која је била напуњена са 70 килограма динамита. У предњем зиду његовом отворила се била велика рупа. Кров се распрскао а људи на предњем казану погинуше мученичком смрћу. Посада муниционе коморе изгинула је до последњег човјека који је остао неповријеђен али је изгубио говор услед јаког потреса. Брод је почео да топа. Вода је била мала. Покушали се још да се нумпа, а хаубица остала је била над водом. Она се брзо демантирала. Сви ти радови морали су се завршавати од отвореног ватру у унакрсној непријатељској ватри. Брод је одговарао једним оружјем које је још имао, својим брзометним топом од 47 мм. У тој највећој опасности пришао је у помоћ чамац за спасавање, али се није могло помоћи оној тридесет и тројици, који су већ били погинули. Узео је собом 12 тешких рањеника и све који су били остали здрави.

„Српске Новине“.

Писма из Арбаније

Како је у Драчу?

Драч, 15. новембра.

Тихи маестрал који нас прати од Улицина, још непрестано ђарлија и лађица у којој сам се à la Robinson укрцао, неуморна одмиче према Драчу. С времена на вријеме, далеко из даљине, одјекне по какав подмукли тутањ. То није више Тарабош већ Ловћен, друго крваво бојиште у гигантском двобоју народа. То су наши топови што са сурих подина његових сасипају у сијани челик по тјемени Ђесарових утврђења доље у долини. Одјецити настављају се и једна савезничка ескадра, у бојном распореду, далеко на хоризонту плови у правцу тог крвавог бојишта. Сунце је на заходу и своје пурпурне зракове пушта на већ успавану околину. И ове горе крваве се од тих зракова, јер су и оне надојене крвљу ратника.

Сунце је зашло и ја сам већ на драчкој риви коју готово не распознајем, толико је у последње вријеме измијенила своју физиономију. Дом несудбоног арбанашког господара, на коме је већ Скендер-бегов црни орао замијенио Османов полумјесец, а који је, напуштен, последње ноћи провео у мраку

поново се, уз електричну свјетлост, почиње огледати у узбуркану површину Јадрана. Немирна је Јадра, јер се и њиме одигравају крвави чиновни велике свјетске трагедије.

На вратима двора дебарски ре-диф стоји с пушком к нози и непомичан бди над животом свога новог Господара Есад-паше Топтани. Завјесе на прозорима спуштене су. Тамо су приватна испражњена одјељења племића од Нај Вида. Свједоци су она бурних ноћи, проведених у неспавању и видјела су како сујета једне женске грчевито обгрлила бијаше Скендер-бегову круну, коју најпослије мораде из руку испустити.

Доље у дворском сутерену, уз раскошну свјетлост, распознајем *акчи башу*, гдје је засукао рукаве и жури се, да своје газди спреми вечеру.

Мени је скроман, и уплашен принчево порцулан трепери и звечи у рукама неспретног пашиног паракувара. Путем наилазим на групе старијих људи. То су арбанашки сенатори, који излазе из свога *меч-лиса*. Они су тамо засједавали и вијећали о судбини своје земље, што у двије године промијени три господара. Њихова старачка чела набрата су данас новим борама. Нервозно претурају бројанице у рукама и нешто шапућу. Ваљда моле Алаха за побједу Ислама. Лагано се разилазе својим становима, и бијеле чалме које су у већини, губе се у мраку.

По напуштеним хотелима и пансионима смјештена је војска, а по пустим и полумрачним улицама крстаре војничке патроле. Једна таква патрола зауставила се је пред једном механом. Звала се *Salumeria* *halana*, а на ње су допирали крештави звци једног грамофона, купљеног давније на каквој јавној распродаји, а који наизмјенце свираше Гарибалдијев марш и марш Али-паше Тепелени. Доброћудни патрони, који се обрћу се на онај олујни грамофон, ништа више не чу на ону дежмекасту газдарицу, што у њима није била ни боје свечано позираше пред њима. Погледе своје концентрисали су они на два талијанска ловца-матроза са једног стационара укотвљеног у пристаништу, а који су рагоборно опружили своје пушке преко астала са по неколико пари убивених чавка. Ловци присркују мастику и враголасто погледају на своју земљакињу, а радознали патролције питају се међу собом: нашто ће ловцима онај лов? Да скувају богату вечеру! примјетити неко из помрчине. Оги махнуше главом, зучнуше у себи по два пута: Алах! Алах! и зачуђени продужише свој пут.

Преко пута у другом реду дућана на једној гломазној табели читао се је овај натпис:

Automaten Restaurant zu Stadt Wien. Једна аустријска гостионица, дакле, која је некад пркосила својој талијанској сусјетки, но која је данас спустила своје шубере. У њој је већ један арнаутски дуванџија смјестио свој еспаи и пазари на *метелике*. Престрављен Шваба киднуо је у свијет и оставио ненаплаћену вересију тек да спасе кожу.

Ноћ је била тиха и ведрa, и кроз отворене прозоре моје собе, допирали су гласови једне арнаутске пјесме. Мотиви њени познати су ми. Они су позајмљени из једне од наших пастирских пјесама сјеверних крајева. Горе на бријегу је напуштена резиденција Исе Бољетинца, Баирам Цуре и Хасан Приштинца, коју им је принц од Вида био меблирао, а одакле су они, пред усташким нападима на Драч, скокили своје људе на одбрану угрожене шкипетарске круне. Есад-ов аскер ологорио је у њој и опружен по црвеним сецадама ко-

совских бегова, уз суморну тишину мратинских вечери, разносио је славу свога Господара и пјевао:

„О Гани бег, о лале;

О Гани бег Топтани“.....

Над оживјелим конаком виноу се је био млад и блијед полумјесец. Раздрагани његовом појавом, побједници Ђавурског принца весело су пјевали. Млад и блијед полумјесец, који се је за час указао, поново зађе за гором и гласови арнаутске пјесме ишчезнуше — пре-виснуше за њим.

Арбанија и „свети рат“

Драч, 1. децембра

Код напуштене аустријске пупиле опет се данас поново јављају њене старе патолошке појаве.

Без туторства ни надзора и Арбанија би хтјела да добије неку улогу у овој великој свјетској драми.

Пошто извршише своју *латинску* револуцију, солунски јунаци побацише она фригијска капчад, што им до сад испод фесова вираху, а што некад у емиграцији за новац Караса, Алатинија и других солунских јеврејских сарафа, код продаваоца старог веша у Монтмарту у Паризу, купили бијаху и на-такоше шлемове пруских гардиста.

Испод рушевина Чаталце извукоше своје измрцварене ордије, и у служби Кајзеру, упутише је те нападоше на земље руског цара.

Но да би нарада испала свечанија и боље се одобрили своје газди у Берлину, цариградски лакеји нађоше једног старца, који на заграницима живота излази из свог харема са Маслака и наговорише га, те овај у наступу свога старачког шашавила, потписа *фетву* — свети ферман, којим се сви православјерни позивају у свети рат. Право је имао Придом, кад је оптужио Турке, да они сами обесчашћавају исламову вјеру. И Мехмед Решат, из прашинавих рафова Старог Се-раја извукао је и развио данас ону пророкову зелену заставу, што некад у борби свјетлости противу мрака, у Поатијеу, изгажена остаде. Здружени тако са Аустријом, коју послје анексије босанских провинција данас опет поштују, ваљда по оном народном: да и пса треба поштовати из обзира на спрам газде, *ајаша* у реденготима са Босфора, настојавају да и Арбанију увуку у своје врзино коло.

„Од Нила до Ганџа, од Феза до Кабула, све што хвали Алаха, групише се данас под светом пророковом заставом и ти, обраћајући се Арбанији, и ти мезимче падишино, ти невина жртво ђаурске обијести, и ти устани противу дин душманина нашег лијепог Ислам-јета“

Запјенушени тако младотурски мародери бесједују, а њихови бечки сaдрузи, у заједничком турнеју по Арбанији, на сваку говорникову по-чивку, само звецну кесом.

Чудна је моћ калифове фетве, а не мање чудни су звечећи разлози бечког Ђесара у овој добро срећној земљи, што нас још и данас живим примјером подсјећа на оне немиле епизоде из давнина, из времена Али паше Тепелени.

Те и онај стари арнаутски дервиш, што уз своју *текију* наслоњен на узглавље свога оријенталског кресета, а на зубатом сунцу умируће јесени, мало час дремучаше, подигао је главу. И тријезном њему привиђају се данас и они божанствени изгледи Алхамбре и Алхамзаре и оне крвожедне слике Селахедина и Барбаросе — знаменитости те, што их геније Ислама легира историји свијета.

И код њега онако голог и изнемоглог поново се јавља жеља за новим крвавим авантурама, и ено га гдје, опасан редеником с маузерком преко рамена, дроњав каска

друмом и жури се да стигне на зборно мјесто.

Срдит гдје се један *правовјерни*, на чију је сарадњу полагао, потпуно оглушује о збор, кога је падишах, високо са минарета Аја Софије, најсвечаније одсвирао и никако не стиже на позив *правовјерних*, млади турски сераскер и други Наполеон, бар по апологијама *Osmanische Post-a*, Енвер-паша дао је ријеч, да ће за такву непослушност у светом рату, да казни пашу од Арбаније, који хич не хаје за сераскерова наређења тако ни за оне високе и унакрсне поруке из Беча и Стамбула.

Есад-паша Топтани, чија је јуначка одбрана Скадра исплела му ђенералске плетенице, кавалерски је прихватио бачену му рукавицу, ријешен да парира двоструке аустро-турске ударце, чврсто држећи дизгине оној фанатизованој томили, што се под упливом падишине *фетве* и *ћесарове форинте*, загријава и креће тамо амо по Арбанији.

Од свога *пронунциа мента* Младотурци одигравају политику *va banque*, са чим су и ускорили процес распадања своје отаџбине, и коцкари данас одиграли су своју посљедњу карту, на којој су уложили и посљедње трагове турске доминације у Европи а можда и у Азији. Партија која се данас одиграва трудна је и одсудна за њих. Они ће је изгубити, и онај блиједи полумјесец, што се данас кроз облаке смијеша старом арнаутском дервишу, заћи ће тада за увијек за гором.

Стари *солманбил* (мјесечар) излијечиће се тада од своје тешке болке. Нова зора поново ће озарити оне тамнаве предјеле и крај једној вјерској обмани бити ће ту.

С. Ђурашковић.

У три вијека

Ових дана, када цијела Европа стоји пред биткама страхотнијим, него што их је свијет икада видео, интересантно је подсетити се, колико је и каквих је све међународних оружаних сукоба било бар за посљедња три вијека.

Од године 1613. до 1913 — према Бодаријевој статистици — Европа је ратовала 1700 пута. Од тога је 1044 ратована на копну, 122 поморска судара, 490 опсада и 44 предаје.

Најдужи од свих тих ратова био је рат између Турске и Венеције. Он је трајао пуних 55 година — од 1644. до 1690. године. А најкраћи је био рат између Карла Алберга и Аустрије. Тај рат, 1849. године, није трајао дуже од шест дана. Француска се од свих држава најчешће прихватала оружја да ријешити искрете сукобе. Она је имала укупно 1070 борби; од тога су 652 биле борбе на копну, 63 поморске борбе, 332 опсаде и 32 предаје. У 584 од тих борби Француска је била побједилац, а у 495 борби је подлегла.

Од године 1600 Француска је ратовала против 15 држава. Против Аустрије борила се 262 пута. Енглеску је побједила 120 пута а била је од ње тучена 155 пута. У осам ратова са Њемачком, укупно 307 оружаних сукоба, Француска је побједила 152 пута а Њемачка ју је тукла 155 пута. У рату са Италијом те цифре износе 119,45.

Међу опсађеним варошима најдуже је отпора давао Гибралтар. Он је одолијевао Енглезима од 1779 до 1782. и пао им је у руке тек после 1167 дана опсаде. Опсада Кадикса трајала је 903 дана (1810—1812 год.) Севастопол се бранио и држао 346 дана. Порт-Артур је пао после опсаде од 221 дан. Кандију (Крит) било је (1696. г.) опсјело 130.000 Турака а бранило свега 20.000 војника. Турци су ушли у Кандију после 228 дана опсаде. Занимљиво би било знати колико је људских живота платило побједе или пораза бар у највећим биткама. Ево једног кратког прегледа:

На Мугдену је од 649.000 бораца пало 138.000, на Седану од 320.000 — 122.000, на Бородину је од 264.000 бораца пало 80.000, на Ватерлоу од 192.000 војника 45.000 мртвих, на Дрезду од 300.000 — 50.000, на Аустерлицу од 148.000 бораца пало је мртвих 46.000 и на Солферину од 273.000 војника било је 39.000 мртвих. Још је интересантнија статистика ра-

това за посљедњих 40 година. Од 1878. године било је 19 ратова и то готово сви у колонијама. Ту је на првом мјесту рат 1878 године између Русије, Румуније и Турске; затим француски рат у Тунису (1881. године); француска експедиција у Тонкин (1885. године); француска експедиција на Мадагаскар (1895); грчко-турски рат (1896); поход Италије против Абесиније 1896; шпанско-амерички рат (1898); рат у Трансвалу (1899); енглеска експедиција против Судана исте године; поход великих европских сила против кинеских боксера (1900); руско-јапански рат (1905 године); француска експедиција у Мароку (1909 године).

Најзад турско-талијански рат (1911), рат Балканаца против Турске (1912), рат балканских савезника против Бугарске мало за тим (1913) и сада свијетски рат 1914. године. Има да се помене још и кинеско-јапански рат у који се није мијешала ниједна европска држава.

ТЕЛЕГРАМИ

Крагујевац, 8. дец. Раније смо у више прилика јавили како Аустројанци одводе у ропство наше мирно становништво. О том њиховом поступку имамо сада и писменог доказа. Пао нам је у руке сљедећи телеграм: „Команда етапне станице; уз № 2520 Њ. к. армијске главне команде. — Међу српским грађанским становништвом које се сад враћа у отаџбину, налазе се, као што се чује, војници преобучени у грађанско одијело. На једног официра 13. корпуса већ се пуцало. С тога треба, према досадашњим српским позивима војске, све 16—60 годишње за оружје способне људе заробити и спровести од трупе до команде ваљевске станице, односно од команде етапних станица у Пецкој, Љубовији, Крунњу, Осечени, Завлаки до команде етапне станице у Братунцу. Армијска етапна команда постараће се за прикупљање ових људи у концентрационе логоре и за употребу њихову при пољским и друмским радовима. Број заробљених способних треба од случаја на случај јављати команди б. армије. Ова се наредба упућује на извршење командама етапних станица (потпис).“

Ниш, 9. дец. Једна јана група аустројских мриара са једним официром на челу поново је покушала 5. ов. мј. напад на наш транспорт на Дунаву код Прахова. Наше су их страже снажним контра-нападом одбиле. Аустројски мриари снасно су се бјегством у Турн-Северин. Наше посаде добиле су наредбу да сваку такву пловидбу аустројских мриара сузбију оружјем.

Ниш, 9. дец. Телеграм Њ. Вел. Краља Енглеског Њ. Вел. Краљу Петру: Молим В. Величанство да прими моје најсрдачније честитке приликом великих подвига храбре српске војске, као и за њену издржљивост и јунаштво за вријеме тешких борба, које су довеле до повратка Ваше Величанство у пријестоницу Ваше Краљевине. Ђорђе Краљ и Цар. — Телеграм Њ. Вел. Краља Петра Њ. В. Краљу Ђорђу: Њ. В. Краљу, Лондон. Молим В. Величанство да прими моју најтоплију захвалност за честитање које ми је упутило поводом посљедњих побједа моје војске која се неће устезати пред новим напорима и жртвама, да допринесе поразу општег непријатеља. Петар.

Ниш, 9. дец. Предсједник Министарског Савјета. Министар Иностранних Дјела, г. Н. Пашић, приликом своје славе Св. Николе, примио је овај телеграм од г. Таке Јонеску, угледног румунског политичара и шефа румунске конзервативне-демократске странке: Букурешт 5. децембра. Њ. Е. Николи Пашићу Предсједнику Мин. Савјета, Ниш. Срећан сам што о Вашој слави могу да Вам пожелим срећу и дуг живот који је тако потребан Вашој храброј земљи и да Вам из свег срца честитам на изванредној и за свагда знаменитој храбрости српског народа, која је задовоља

свијет и стекла Србима вјечите лаворике. Нека би национално уједињење постигнуто овим ратом служило на утјеху за огромне жртве које подносите за своју слободу. Таке Јонеску — Г. Пашић је одговорио: Њ. Е. Таке Јонеску, Букурешт. Искрено сам дирнут честитком коју сте ми упутили, и благодарим Вам из свег срца на добрим ријечима за моју Отаџбину и њену војску, која се одликовала у овоме рату. Нека би дао Бог да ускоро здружимо своје снаге и довршимо дјело ослобођења и уједињења свих Балканских Народа. — Пашић.

Ниш, 10. децембра. Предсједник Министарског Савјета, Мин. Иностран. Дјела, г. Никола Пашић, примио је овај телеграм од познатог руског књижевника Александра Амфитеатрова, који се сада налази у Риму: — Господину Николи Пашићу. Предсјед. Мин. Савјета, Ниш. — Са срцем пуним радости честитам Вам на изгоњењу из Биограда заклетог непријатеља Словена и на великој српској побједи. Наше руске симпатије су потпуно и непоколебљиво са Србима, који су својом неописаном храброшћу и својим побједничким патњама упалили и сунце новог живота за свој народ и цијелу словенску расу. Гајим свету вјеру, да је близак час када ћемо побједити и када ће словенско браство ући у слободну заједницу пријатељских држава од Тихог Океана до Јадранског Мора. Бићу бескрајно захвалан, ако нађете за добро да Његовом Величанству Краљу изразите моју понизну честитку и моје радосне узвике: Живјела Србија! Александар Амфитеатров. Господин Пашић је одговорио: Господину Александру Амфитеатрову Рим. — Њ. В. Краљ благодари Вам на добрим ријечима за Србију, за нашу будућност и на непоколебљивој вјери, коју гајите у побједу наше свете и праведне ствари. Никола Пашић.

Ниш, 10. децембра. Његово Величанство Краљ благоволио је упутирати предсједнику Народне Скупштине, Господину Андрији Николићу овај телеграм из Брањске Бање: — Благодари Вам и Народној Скупштини на честитању о мојим крсним имену, које због ратних прилика нијесам могао с вама провести као што је било до сада. Хвала Вам, драги предсједниче, на лијеним ријечима за мене и нашу храбру војску и наш јединствени народ. Петар I. Краљ.

Крагујевац, 10. дец. Непријатељски аероплан, који је летио 4. децембра између 11 и 12 часова над Пожаревцем баacio је једну бомбу на варош. Бомба није експлодирала. Међу аустројским официрима, који су погинули у посљедњим борбама, налази се и један пчковник, командант 14. бригаде Мориц фон Лоц. Он је погинуо, кад су се Аустројанци повлачили са просторије положаја сувобарских.

Рим, 5. дец. Г. Леви предлаже да сједнице Сената буду одложене и упућује свој поздрав предсједнику Сената, министарског Савјета и министрима, изјављујући жељу да 1915. год. донесе ријешење конфликта који одржава у страху толико милиона људи. У сваком случају Италија, снажна слогом своје дјее, с поуздањем у своју војску и своју флоту развиће мирољубиву или ратоборну акцију, према томе шта јој буде налагало њено држање и чување престижа велике силе. Г. Саландра је у име владе благодарио на поздраву и из свега срца придружио се жељама да идућа година донесе обнову мира у свијету. Он жели да 1915. год. буде година мира у коме ће Италија стећи више славе и величине. Г. Саландра је завршио,

пожеливши сенаторима срећну нову годину с надом да ће и нова година донијети отаџбини срећних дана. (Живо и дуго плескање).

Беч, 6. дец. „Кореспонденц Биро“ јавља из Малмоа: Сва три суверена присуствовали су служби божјој и затим су посјетили школе. Министри спољних послова одржали су конференцију у 1½ сат. По подне била је конференција суверена и њихових министара. Затим су наступили засебни разговори између сваког суверена и његовог министра спољних послова.

Лондон, 6. децембра. Министар колонија непрестано прима од муслиманских колонија из разних мјеста британске царевине саопштења, у којима оне одричу да имају симпатије према Турској поводом њене објаве рата, и изјављују своју лојалност Великој Британији. Они се моле за побједу британског оружја.

Софија, 6. децембра. „Зарја“ објављује овај телеграм из Копенхагена: Према телеграфским извјештајима из Берлина, тамо је настало ужасно велико раздражење против Аустрије услед пораза који је претрпјела њена војска од Срба. То раздражење узело је демонстративан карактер. Берлинска полиција морала је силом да растури и отјера са улица велику масу свијета, која је јавно изражавала не само незадовољство и подсмјех према Аустројанцима, него је захтијевала да се чине непријатељске манифестације пред аустројским посланством.

Лондон, 7. дец. Његово Величанство Хусеин Кемал-паша примио је египатски пријесто са титулом Султана. Краљ је послао депешу Султану, увјеравајући га о пријатељству и потпори Велике Британије и исказујући наду да ће Султан уз сарадњу Велике Британије и египатске владе побједити све утицаје који иду за тим да униште независност Египта и срећу и слободу народа.

Адмиралитет је објавио деманти на званичне њемачке вијести да су тобоже енглески контра-торпилери потопљени у посљедњим операцијама у Сјеверном Мору. Ниједна енглеска ратна лађа није потопљена. Енглески губитци су били пет погинутих и 15 рањених.

Берлин, 7. децембра. Главни војни стан саопштава да је Цар, пошто се потпуно опоравио, отишао понова на бојиште.

Париз, 7. децембра. Сјеверно од Маленкура заузели смо више непријатељских шанчева. У крају Мамео-Лихон три жестока њемачка против нападаја била су одбијена. Водиле су се артиљеријске борбе у Ени и у Шампањи. Непријатељ је био активан према Лихону, али је њемачка колона била изненађена и буквално уништена. Јужно од Диксмида продужили смо нашу линију. Наше напредовање јужно од Ипра наставља се у мочварном и тешком терену. Напредовали смо између Лиса и Соме. У крају Нотр-Дам-де-Консоласион јужно од Ла Басе напредовали смо више од једног километра у ова два дана. Напредовали смо у ноћи од 4. у крају Ст. Албера; под жестоком ватром дошли смо до гвоздених жица друге непријатељске линије.

Од мора до Лиса Французи су задобили нешто терена испред Ниепора и Ст. Жоржа. Источно и јужно од Ипра трају артиљеријске борбе са лаганим напредовањем француских трупа. Од Лиса до Оазе савезничке трупе су освојиле један дио шанчева прве њемачке линије. Југоисточно од Албера, шанац који су Французи заузели 4. а изгубили 5. био је јуче поново освојен. У околини Лихона Нијемци су врло жестоко нападали да заузму шанчеве које су Французи отели 5. али су били одбијени. У

Аргони показала се надмоћност француске артиљерије ућуткавањем противничких батерија, разорењем заклона за митраљезе и осматрање, и растјеривањем сакупљања. У Аргони, у шуми Ла Грили, Французи су одбили три њемачка нападаја, два на Фонтен-Мадам и један на Ст. Хибер. У Вожима није било никаквог важнијег догађаја. (Радиотелеграфски извјештај).

Рим, 8. децембра. Агенција Стефани јавља да је данас објављен указ којим се влада овлашћује да оствари један унутрашњи зајам од милиарде франака у обвезницама са откупом за 25 година, рачунајући од 1. јануара 1915., по 4 по сто и по курсу 97 по сто. Упис ће се извршати првих 10 дана мјесеца јануара. Уписивања од 100 франака имају се цијела исплатити. За уписивање већих сума плаћа се одмах 10 по сто, за тим друга уплата 1. априла, па 1. јула и 10. октобра у 1915 г. За 10 година облигације овога зајма неће моћи бити ни конвертиране ни откупљене. Државна благајна ће гледати, да за 15 година отплати тај зајам.

Штутгарт, 8. децембра. Не само Енглези него и сви француски мушкетери поданици од 16 до 60 година који станују у Њемачкој, биће затворени и интернирани у заробљенички логор у Холцинде.

Каиро, 8. дец. Варош је окићена поводом ступања на пријесто новог султана. Сав Египат зна принца као пријатеља фелаха, стога је његово ступање на пријесто веома популарно.

Велики шеик Сенуса написао је у једном египатском листу да никад није он мислио да узнемири границу Египта.

Преторија, 8. дец. Суђење побуњеника Бура отпочело је пред ратним судом.

Петроград, 8. децем. Енглеско-француске трупе заузеле су Рулерс и напредују читавим фронтом према сјеверу. (Вјестник).

Петроград, 8. децем. Саопштење које се односи на конференцију краљева Данске, Шведске и Норвешке каже да су питања о којима се расправљало, била економска и унутрашња, која су у вези с неутралношћу ових земаља. У саопштењу се додаје да је ова конференција још више учврстила срдчане односе између поменутих држава.

Рим, 8. дец. Кнез Билон предао је италијанском краљу своја акредитивна писма.

Москва, 8. дец. Послије кратког задржавања у Рјезену, Царица Александра и узвишене кћери вратиле су се у Москву у десет сати у вече.

Париз, 8. децембра. Јуче су Французи по мало напредовали у околини Ломбардида, Ст. Жоржа и југоисточно од Бикешота. Јужно од Зилбека заузли смо неке куће. Нијемци су бомбардовали болницу у Ипру. Између Лиса и Ене Французи су заузели једну шуму и заузимљу такође читаву прву линију њемачких шанчева између шуме и првих кућа Нотр-Дам-де Лорет (југозападно од Лиса). Нијемци су бомбардовали Арас. Тешка француска артиљерија ућуткала је у више махова непријатељску артиљерију. Она је развалила њемачке шанчеве и оштетила два топа једне њемачке батерије. Њена премоћ се показала на Ени и у сектору Ренса. У Шампањи, у околини Прона, Перта и Босежура, Французи су имали знатних успјеха на читавом фронту, нарочито сјевероисточно од Босежура освојили су 1200 метара њемачких шанчева. У шуми Ла Грири уништили су

њемачке mine и смјестили се у продорима. Између Аргоне и Мезе напредује се. Французи су прешли за 500 метара поток Шеп, и задобили терена између Жеркура и Бетенкура, и на главици удаљеној 2 километра сјеверо-западно од Брабана, као и у шуми Швалие сјевероисточно од утирђења Троајона.

Нијемци су званично јавили да су напредовали у Аргони и да су узели три митраљеза. Ова вијест је нетачна. Један француски митраљез затрпала је земља кад се срушио један шанца, али су Французи задржали све своје положаје. (Радиотелеграфски извјештај).

Петроград, 8. децембра. Главни штаб изјављује:

Поводом злобних извјештаја које шири последњих дана Њемачка и Аустро-Угарска о стању наше војске и о њезиним стратешким положајима, руски главни штаб сматра да мора скренути пажњу руском друштву на једностраност и нетачност извјештаја о нашим снагама и војскама, који се шире у непријатељској штампи. Што су наше војске усвојиле збијенији фронт, то је слободна одлука војне власти. Из овога сасвим природно произлази да су према нама Нијемци концентрисали знатне војне снаге. Још више, ова одлука даје нам друге предности које нам је на жалост немогуће у овом часу објаснити јавном мишљењу из војничких разлога. (Вјестник).

Рим, 8 децембра. Данас се састао конзорциј банака и расправљао о упису новог зајма од 1½ милиарде франака. Мисли се да ће упис бити сведен на пола милиарде. Жели се од владе да половина зајма буде резервисана за публику.

Лондонски листови сазнају из Каира да су се турске снаге са Синая повукле. Суески канал је у савршеном стању за одбрану. „Corriere della Sera“ прима из Лондона да је приликом бомбардовања енглеске обале било 114 мртвих и 435 рањених.

У конференцији тројице краљева у Малмоу, осим што су се консулидисали односи између три краљевине, остварен је споразум у главним питањима о којима се расправљало. Утврђено је да се настави започета сарадња и да се воде конференције сваки пут кад то буду прилике захтијевале.

Аустро-угарски амбасадор отпутоваће ових дана у Беч на кратко одсуство.

Лорд Кромер изјавио је у Каиру да проглашење енглеског протектората над Египтом не опрашта га од плаћања годишњег данка који се плаћа у Лондон за исплату два отоманска зајма.

Париз, 8. децембра. Хавасова Агенција званично саопштава: Британске трупе напале су у више махова јутрос већину шанчева које су изгубиле пред Лихоном и заузеле их. Непријатељ је извршио четири узастопна нападаја да освоји шанчеве које смо му били отели у тој околини. Сви нападаји били су одбијени и ми смо освојили извјесне шанчеве непријатељске прве линије. Напредовали смо у шуми Ст. Мар. Ниједан други знатнији извјештај није стигао о дневном операцијама. (Вјестник).

Лондон, 9. децембра. Адмиралитет јавља да је пароброд „Тритонија“ наишао на једну мину сјеверно од ирске обале. Посада се спасила.

Петроград, 9. децембра. „Биржевија Вједомости“ пишу да је италијански посланик у Цариграду тражио разјашњења о кретању 4000 Арапа под вођством турских и њемачких официра против Триполиса и запријетно прекидањем односа,

ако не добије задовољавајући одговор. (Радиотел. извј.)

Москва, 9. децембра. Долазак царске породице поздравиле су на станици грађанске и војне власти, изасланици земства и московске општине. Нови предсједник општине старе пријестонице, поднио је хљеб и со. У говору којим је пожелио добродошлицу. Челноков је истакао везу народа с Царем, којему дугује незаборавну благодат што је укинут порески систем основан на монополу вотке. Та веза је добар предзнак да ће се марљиво наставити мирољубиви рад, док храбра руска војска, пуна нечувеног самоодрицања, бори се, и у томе је потпомаже цијела Русија која вјерује у побједу, знајући да ће војска не само остварити све наде и тежње руског народа, него да ће васкрснути правду за све Словене, као и за све народе.

Цар је најљубезнијим ријечима захвалио предсједнику општине. (Вјестник).

Париз, 9. децембра. Француска влада одобрила је законски предлог по којему се казне тамницом и глобама све трговачке трансакције, посредне и непосредне, са поданицима непријатељских земаља.

У буџетској комисији француске скупштине Миран је дао извјештај о материјалном и здравственом стању војске који су посланици са задовољством узели на знање. (Вјестник).

Рим, 9. децембра. Италијански народни зајам покривен је за двадесет и четири сата. (Вјестник).

Рим, 9. децембра. Агенција „Стефани“ јавља са Малте под 8. децембром да је пароброд „Тембро“ Сицилијанске компаније који долази из Триполиса стигао у пристаниште на сат доцније од времена када се пристаниште затвара за трговачке лађе. Док је пароброд давао знакове адмиралитету био је потопљен једним шрапнелским зрном. На тражење италијанског консула у Триполису је одмах упутио на пароброд једног кинетског ратне лађе са комисијом у циљу извјештаја прилике штете и до кога је одговорност.

Рим, 9. децембра. Енглески посланик код ватикана Хауард допутовао је овамо.

Букурешт, 9. децембра. Уредник листа „Журнал де Балкан“ отворио је упис прилога за српске рањенике. Таке Јонеску приложио је 1000 динара са врло лијепим писмом, упућеним уреднику.

Берлин, 9. децембра. Генерал колоније Мекензен, командант девете армије, произведен је за генерал-оберста.

Рим, 10. децембра. Последње вијести јављају систематско побољшање положаја у Фландрији, Источној Пруској и Пољској, гдје су Нијемци одбијени, као у центру. У Галицији је осигурана руска надмоћност. Аустројска офанзива је онемогућена. *Руси су заузели једно утврђење Пшемисла*, заробили мноштво војника.

Грчка штампа биљежи енглеско-руску конвенцију о Цариграду.

Инцидент у Ходсиди још није дефинитивно изравнат.

Састанак скандинавских владара има велики политички значај (Нарочити извј.)

Рим, 10. децембра. Саландра је упутио свим префектима наредбу, којом се забрањују изношења ма каквих било војничких вијести и покрета без претходног одобрења.

„Corriere della Sera“ дознаје да Јапанци неће шиљати трупе у Европу.

Неколико Цепелина бацили су 18 бомби над Варшавом. Било је 90 мртвих, 50 рањених и много квара. (Нар. извј.).

Париз, 10. децембра. На сјутрашњој сједници парламента присуствоваће и посланици, који учествују у рату. Послије парастоса погинулим предсједник ће изложити ситуацију, за тијем ће се одобрити буџет за 6 мјесеци. Најдаље у петак ће се парламенат одложити за јуни. (Нар. извј.).

Париз, 10. децембра. Из одличног извора јавља се да су савезници на западу предузели општу офанзиву и да добро напредују.

Холандске новине сазнају да су Нијемци евакуисали Мидлкерк и да су Французи заузели Вестанд код Останда.

Енглески ратни бродови код фалкландских острва запленили су прекоокеанске бродове Хамбургско-Америчке Линије, „Баден“ и „Санта Исабела“, који су снабђивали њемачку ескадру са намирницама. (Радиотел. извјештај).

Париз, 10. децембра. Између мора и Лиса било је јуче само артиљеријске борбе. Између Лиса и Ене Французи су одбили један нападај који је ишао за тим да се пробије из Канарсиа, и заузели су неколико кућа у Бланжиу. Један њемачки нападај на Мамес и на сусједне шанчеве није Французима дозволио да знатно напредују на тој страни. У околини Михона три њемачка нападаја била су одбијена. Мањи француски успјеси источно и западно од Транси-ле-Вала. У секторима Ене и Ренса артиљеријске борбе, а у Шампањи и Аргони жестоке борбе на бајонет. Француске трупе су зазеле у околини Перта три нова њемачка пољска утврђења шанчева, која имају фронт од 1500 метара.

Сјеверноисточно од Босежура Французи су утврдили положаје које су освојили 7, и заузели све шанчеве који окружују главицу Калвера. Одбили су један нападај у Ст. Хиберу. У шуми Балант, гдје је изгубљено нешто терена, освојене су поново двије трећине. Између Аргоне и Мезе мање напредовање француских трупа. Сјеверно од малакурске шуме, Французи су продрли кроз ограде од жице, заузели њемачке шанчеве гдје су сезадржали. На десној обали Мезе, у шуми Команова, Французи су изгубили, а затим освојили послјеживе борбе терен који су били заузели 7. Од висова Мезе до Вожа нема ништа важније. Процјена француских губитака у њемачким радиотелеграмима преко-мјерно је увећана и у опште апсолутно фантастична. (Радиотел. извј.)

Објава о лицитацијама

Према прописима чл. 8., 9., 10. и 25. Правилника варошских општина и чл. 18. Правилника о мјерама и мјерачини, потписана управа даваће на јавнијем лицитацијама под закуп за 1915. годину, у доље означеним данима тек. год. ове закупце:

а) 14. децембра: таксе на живо и коже, увознице и мјерачине, од 10—12 сати прије подне;

б) 14. децембра: кланџине таксе, од 3—5 послје подне.

в) 15. децембра: искључиво право продаје монополисаних артикала с правом на општинску бараку, од 10—12 сати прије подне.

Лицитирање ће се вршити у канцеларији потписане Управе, те ће се закупити уступити понудницима најповољнијих цијена — разумије се, ако услови буду одговарали општинскијем интересима.

И прије дана лицитације могу се од општинске Управе добити детаљнија објашњења и услови.

Бр. 5465. Из канцеларије Управе општине вароши Цетиња, 3. децембра 1914 г. (23)